

(۱) وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبُدِنَا إِلَّا بِالْحَقِّ (دخان ۳۸ و ۳۹)

* در پس تک تک موجودات جهان هدفی وجود دارد، زیرا خالق آنها خدایی حکیم است.

* «بالحق» در اینجا به معنای هدفدار بودن آسمان ها و زمین است.

* جهان آفرینش بی هدف نیست و هر موجودی بر اساس برنامه ی حساب شده ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانه ای در حرکت است.

*** دقت کنید که در این آیه ی مبارکه بازیچه نیافرینی مقدم بر هدفمندی بیان شده است.

*** این آیه به ضرورت معاد در پرتو حکمت الهی اشاره دارد. (درس ۴ سال ۴م)

(۲) وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِي (ذاریات ۵۶)

* هدف خداوند از آفرینش جن و انسان **خدا و بندگی** اوست.

* با توجه به اینکه روح انسان بی نهایت طلب است شایسته است که تنها خدا و بندگی او را به عنوان هدف نهایی انتخاب کند.

* منظور از «لیعبدون» فقط انجام برخی اعمال عبادی مثل نماز و روزه نیست.

* منظور از «لیعبدون» هر حرکت و عملی است که برای کسب رضایت خداوند و بر اساس معیارهای دینی صورت گیرد.

(۳) قُلْ إِنْ صَلَّيْتُمْ وَنَسَّيْتُمْ وَمَحَيَّيْتُمْ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (انعام ۱۶۲)

* این آیه کامل ترین تعبیر قرآن درباره «زندگی به خاطر خداست».

* اگر هدف و مقصد خدا باشد خوشحالی ها و ناراحتی ها و شکست و پیروزی و بسیاری از مفاهیم کلیدی زندگی تعریف جدیدی پیدا می کنند.

* این نوع بندگی است که **باعث می شود** انسان شایسته ی دریافت لطف و رحمت ویژه ی خداوند شود.

*** زمینه ساز لطف و رحمت الهی عبودیت خالصانه است.

*** این آیه اشاره دارد به اخلاص در بندگی (درس ۴ سال ۴م و ۵م)

(۴) مَنْ كَانَ يَرْيِدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ (نساء ۱۳۴)

* افراد زیرک با انتخاب عبادت و بندگی خدا به عنوان هدف با یک تیر چند نشان را می زنند.

* به میزانی که هدف جامع تر باشد، هدف های بیشتری را در درون خود جای می دهد.

* جامع ترین هدف خداست، هر کس خدا را به عنوان هدف قرار دهد هم به آخرت خواهد رسید و هم به دنیا.

این آیه هم مفهوم است با ابیات:

ای دوست شکر بهتر یا آنکه شکر سازد؟
فوی قمر بهتر، یا آنکه قمر سازد؟
ای باغ توپی خوش تر یا گلشن و گل در تو؟
یا آنکه بر آرد گل، صد نر گس تر سازد؟
ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟
یا آنکه به هر لفظه صد عقل و نظر سازد؟

*** نکته ویژه و ارتباط این چهار آیه ی درس اول با یکدیگر ***

آیه ی اول بیانگر هدفدار بودن جهان است. **در آیه ی دوم** به انسان به عنوان یک موجود ویژه در جهان هستی پرداخته است. یعنی با نگاه ویژه ای به انسان در جهان هستی، هدف از خلقت او را بیان کرده است، که آن خدا و بندگی اوست.

آیه ی سوم به نوعی تفسیر «لیعبدون» در آیه ی دوم است. یعنی عبادت فقط انجام برخی اعمال عبادی چون نماز و روزه نیست.

منظور از «لیعبدون» این است که نه تنها نماز بلکه زندگی و مرگ و تمامی اعمالمان باید به خاطر خدا باشد. که اگر چنین باشد **آیه ی**

چهارم تحقق پیدا می کند. یعنی اگر همه ی کارها ی ما و هدفمان فقط خدا باشد هم به آخرت خواهیم رسید و هم به دنیا.

* به ارتباط این چهار آیه توجه شود *

درس دوم

◀ **إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا (انسان ۳)**

* خداوند، ما را صاحب اراده و اختیار آفرید و مسئول سرنوشت خویش قرار داد. سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

◀ **وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا * فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا (شمس ۸-۷)**

* خداوند شناخت خیر و نیکی و گرایش به آن و شناخت بدی و زشتی و بیزاری از آن را در ما قرار داد، تا به خیر و نیکی رو آوریم و از گناه و زشتی پرهیزیم. **از این روست که همه ی ما فضائی چون صداقت، کرامت، عزت نفس و عدالت را دوست داریم و از دوروی و حقارت نفس وریا بیزاریم.**

◀ **وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ (قیامت ۲)**

* مرتبه ای از نفس انسان، نفس لوامه است (وجدان) که مانند دادگاهی در درون انسان بوده و سوگند خدا نشان از اهمیت آن است.

** قرآن کریم آن نفس سرزنشگر **درونی** را نفس لوامه نامیده است.

*****عکس العمل نشان دادن در برابر گناه ناشی از (معلول) گرایش به نیکی ها و زیبایی ها
(علت) است***.**

◀ حضرت علی (ع): «دشمن ترین دشمن تو همان نفسی است که در درون توست.»

* نفس اماره همان عامل درونی است که انسانها را برای رسیدن به لذت های زودگذر دنیایی، به گناه دعوت می کند و از پیروی او از عقل و وجدان باز می دارد.

◀ امام عصر: «هیچ چیز مانند نماز بینی او را به خاک نمی مالد.»

* مغلوب کردن دشمن آشکار انسان یعنی شیطان فقط با نماز ممکن است.

راه نفوذ شیطان ← وسوسه کردن و فریب دادن است

۱. غافل کردن از خدا و یاد او

راه های فریب شیطان:

۲. زیبا و لذت بخش نشان دادن گناه

۳. سرگرم کردن به آرزوهای سراب گونه دنیایی

۴. ایجاد کینه و دشمنی میان مردم

راه بستن نفوذ شیطان ← اخلاص (درس ۴ دوازدهم: شیطان اقرار کرده است که نمی تواند مومنان با اخلاص را فریب دهد)

فیروز نژاد نجف ناحیه ۴ تبریز

دبیرستان شهید مدنی